

**МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні Вченої ради

УДУ імені Михайла Драгоманова

” *жовтень* 2023 року

Протокол № _____

Проректор з навчально-методичної роботи

проф. Вернидуб Р.М.

ПРОГРАМА

**НАУКОВОГО СЕМІНАРУ
(методологія підготовки науково-дослідних
робіт з екології)**

освітньої програми

Управління екоризиками та біозахист

галузь знань

10 Природничі науки

спеціальність

101 Екологія

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом **НС**

Київ 2023

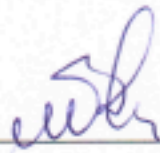
Розробники програми: доктор біологічних наук, професор Волошина Н.О.

Рецензенти: Карлащук С.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, кафедри екології та зоології КНУ імені Тараса Шевченка

Шевченко В.Г., кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Обговорено та рекомендовано до друку на засіданні Науково-методичної ради Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «24» жовтня 2023 року, протокол № 2

Голова НМР

Роман Вернидуб

I. Пояснювальна записка

Програма «Наукового семінару» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Управління екоризиками та біозахист» підготовки фахівців освітнього рівня «Магістр», галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія.

Предметом вивчення «Наукового семінару» є набуття практичних навичок у студента щодо активізації пізнавальної діяльності, формування самостійності суджень, уміння обстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивченню «Наукового семінару» передують нормативні та вибіркові курси частин навчальних планів освітнього рівня бакалавр і магістр спеціальності 101 Екологія: «Вступ до спеціальності», «Організація наукових досліджень», «Філософія освіти», «Іноземна мова» та ін.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання «Наукового семінару» є формування у здобувача критичного мислення, правових та етичних норм для оцінки професійної діяльності та інтерпретації інформації при проведенні екологічних досліджень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Науковий семінар» є:

- здійснювати пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- формувати переконання;
- оволодівати культурою толерантності;
- активно впливати на соціальне і професійне становлення особистості;
- відстоювати власну думку;
- генерувати нові ідеї (креативність).

Основні результати навчання і компетентності, згідно з вимогами освітньо професійної програми

№ з/п	Компетентності	Результати навчання
1.	<u>Інтегральні компетентності.</u> 1К. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення та/або здійсненні інновацій та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.	ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності. ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проєктів. ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проєктів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень. ПР06. Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.
2.	<u>Загальні компетентності.</u> ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.	ПР07. Уміння самостійно планувати виконання дослідницького та/або інноваційного завдання та формулювати
3.	<u>Фахові компетентності.</u> ФК13. Здатність доводити знання та	

<p>власні висновки до фахівців та нефахівців.</p> <p>ФК14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.</p> <p>ФК15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ФК16. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.</p> <p>ФК18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної безпеки на довкілля та людину.</p>	<p>висновки за його результатами.</p> <p>ПР11. Доносити професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.</p> <p>ПР13. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.</p> <p>ПР14. Використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.</p> <p>ПР19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.</p> <p>ПР20. Володіти основами еколого інженерного проектування та еколого експертної оцінки впливу на довкілля.</p>
--	---

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	ус	у тому числі									
		а	л	се	л	са	а	л	се	л	сам
	бо	у	е	м	а	мо	у	е	м	а	ості
	го	д	к	ін	б	сті	д	к	ін	б	йна
		и	ці	а	о	їн	и	ці	а	о	роб
		т	ї	р	р	а	т	ї	р	р	ота
		о		с	а	ро	о		с	а	
		р		ь	т	бота	р		ь	т	
		ні		кі	о		ні		кі	о	
					р					р	
					ні					ні	
1	2	3	4	5	6	7					
Модуль Науковий семінар з екології											
Тема 1. Поняття про науковий семінар.	7	2		2		5	1		1		8

Тема 2. Пошук і аналіз наукової інформації.	7	4		4		5	1		1		7
Тема 3. Критичне наукове мислення	7	2		2		5	1		1		8
Тема 4. Виступ на семінарі.	7	2		2		5	2		2		8
Тема 5. Візуальний супровід виступу.	7	2		2		5	2		2		8
Тема 6. Дискусія	20	4		4		14	1		1		6
Тема 7. Етика науковця і дослідника	7	2		2		5	1		1		9
Тема 8. Правила цитування.	7	2		2		5	1		1		8
Тема 9. Академічна доброчесність.	7	4		4		5	1		1		8
Тема 10. Винаходи і патенти, впровадження у практику і виробництво.	12	2		2		10	1		1		8
Разом за модуль	90	26		26		64	12		12		78
Усього годин	90	26		26		64	12		12		78

4

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль. Науковий семінар з екології.

Тема 1. Поняття про науковий семінар. Різновиди семінарських занять: просемінари, семінари, спецсемінари. Види семінарів: розгорнута бесіда, доповідь (повідомлення), обговорення рефератів і творчих робіт, коментоване читання, розв'язування задач, диспут, конференція тощо. Завдання і функції семінару.

Тема 2. Пошук і аналіз наукової інформації. Правила пошуку та відбору наукової літератури. Робота з науковими тезами, статтями, авторефератами дисертацій. **Тема 3. Критичне наукове мислення.** Підходи до формування самостійності суджень, уміння обстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів. **Тема 4. Виступ на семінарі.** Підготовка наукової доповіді. Структура доповіді. Основи риторики. академічне красномовство (наукова доповідь, навчальна лекція, науково популярний виступ).

Тема 5. Візуальний супровід виступу. Підготовка презентації. Основні правила і акценти. Презентація моделі або готового продукту. Презентація наукового проекту. Презентація наукового звіту.

Тема 6. Дискусія. Мотивація людей та рухатись до спільної мети. Формування переконання. Відстоювання власної думки.

Тема 7. Етика науковця і дослідника. Оволодіння культурою толерантності. Правила спілкування з колегами та слухачами. Підготовка звернень, прохань, листів у професійній діяльності.

Тема 8. Правила цитування. Поняття цитування. Види цитувань. Першоджерело. Оформлення цитувань та списку використаних джерел.

Тема 9. Академічна доброчесність. Поняття про плагіат і академічну доброчесність. Загальні міжнародні правила використання інформації.

Тема 10. Винаходи і патенти, впровадження у практику і виробництво. Аналіз світового досвіду формування інтелектуального потенціалу. Патенти зареєстровані в країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Державна служба інтелектуальної власності України. Захист інтелектуальної власності.

IV. Засоби діагностики успішності навчання.

З метою оцінювання результатів навчальних досягнень студента робочою програмою передбачено поточний контроль знань студентів.

Основними формами поточного контролю є:

- вхідний контроль (з метою визначення рівня знань студентів, набутих на попередньому етапі підготовки)

- контроль на аудиторних заняттях (усне або письмове опитування) та вчасне і правильне виконання лабораторної роботи.

- контроль самостійної роботи

- модульний контроль у вигляді письмових завдань.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання **залік**.

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни проводиться у формі заліку. За результатами роботи на практичних заняттях, виконанням завдань для самостійної роботи студент отримує певну кількість балів. Підсумковий семестровий контроль у формі заліку виставляється за результатами поточної успішності.

Поточна успішність в дисципліні оцінюється від 0 до 100 балів.

Якщо за результатом поточного контролю студент набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до порядку визначеного в університеті, від 35 до 59 балів – не отримує заліку з можливою ліквідацією академічної заборгованості, 60 і більше балів – отримує залік з диференціацією за балами відповідно до шкали ЄКТС.

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 226 с.

2. Вступ до фаху: Підручник (гриф МОНУ №1/11-19735 від 15.12.2014) / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В. Петрук. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 428 с.

Допоміжні

1. Некос А.Н. Вступ до фаху. Екологія та охорона навколишнього середовища: Навчальний посібник. Видання 2-е доп., перероб. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 170 с.

2. Вступ до фаху. Навчальний посібник / В.Г. Петрук, Г.О. Білявський, О.В. Мудрак (Гриф МОН №1/11-9565 від 15.10.10). – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 400 с. **Інформаційні ресурси**

1. Офіційний веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України <https://mepr.gov.ua/>

2. Веб-сайт Верховної Ради України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

3. Репозитарій бібліотеки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

4. Конституція України. – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про вищу освіту. Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38
Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

6. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України від 26.06.91. №1268-ХІІ. – Офіційна веб-сторінка. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12_4.

7. Концепція екологічної освіти в Україні, затверджена Міністерством освіти і науки України №13/6-19 від 20.12.2001 р. – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code/148B3B2021C2C/list-B407A47B26>

8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

9. Сайт Міністерство енергетики і захисту довкілля України. – Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=244974916

10. Сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. – Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>

